MAATALOUS

Hyvän lihan lähettäminen raatokeräilyyn tuntui turhalta, sairasteurastusten loppu oli tosi huono juttu. **ISÄNTÄ MARTTI ARPONEN**

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Arla joutui avauttamaan teitä itse Tanskassa

Tanskassa satoi viikonloppuna lunta niin rajusti, että maidonkeräilylle koitui hankaluuksia.

Kunnat eivät monin paikoin pystyneet pitämään teitä avoinna, joten Arla joutui itse hälyttämään aurausurakoitsijoita töihin, Arlan kuljetusjohtaja **Peter Sørensen** kertoi Landbrugs Avisen -lehdelle.

Sørensenin mukaan monien kunnallisten teiden hoito on viime vuosina jatkuvasti heikentynyt. Hän toteaa, että auraus käy kalliiksi osuuskunnan jäsenille.

Euroopan perunasato heikko

Suomen perunasato jäi kolmanneksen viime vuotta pienemmäksi, mutta ei mennyt perunalla hyvin muuallakaan. Farmers Weekly -lehti kertoo, että EU:n viiden suurimman perunantuottajamaan yhteenlaskettu sato on 17 prosenttia pienempi kuin vuosi sitten.

Belgian, Ranskan, Saksan, Ison-Britannian ja Hollannin perunasato on yhteensä 22,3 miljoonaa tonnia. Viiden viime vuoden keskiarvoon verrattuna se on kymmenen prosenttia alempi.

Saksan pelloissa paljon kadmiumia

Saksan peltoihin on vuoden 1950 jälkeen levitetty fosforipitoisten lannoitteiden mukana 1 300 tonnia raskasmetalli kadmiumia ja 6 700 tonnia uraania. Näin kertovat Julius-Kühn-Instituutin tutkijat **Sylvia Kratz**, **Frauke Godlinski** ja **Ewald Schnug**. Heidän mielestään näiden haitallisten aineiden pitoisuutta lannoitteissa olisi nyt aika rajoittaa.

Suomessa lannoitefosforin kadmiumpitoisuutta rajoitetaan kansallisin säädöksin.

Rehujen antibiootit huolestuttavat

Ukrainalaiset kuluttaja-aktivistit pelkäävät, että siipikarjan lihasta tulee ihmisille terveysuhka, koska antibiootteja käytetään sikäläisissä siipikarjan rehuissa rutiininomaisesti.

Kuluttajien oikeuksia puolustavan Life Standartin apulaisjohtaja **Juri Starchevsky** toteaa All about feed -verkkolehden haastattelussa, että vastakkain ovat ihmisten turvallisuus ja talous. ”Yritysten mukaan ilman antibiootteja lintujen kuolleisuus ja sen myötä tuotantokustannukset kasvaisivat.”

Starchevskyn näkemykset saavat tukea ukrainalaisilta eläinlääkäreiltä. Heidän mukaansa broilerinlihassa havaitaan jatkuvasti antibioottijäämiä. Ukrainan antibioottikäytännöt ovat edelleen peräisin neuvostoajalta.

Kotiteurastaja paikkaa sairasteurastusten jättämää aukkoa

Tutkijataustaisen teurastusyrittäjä Ahvo Röpelisen mielestä raatokeräilyn ei pitäisi olla ainut vaihtoehto kotiteurastuksen sivutuotteille.

IMATRA (MT)
Kolme hiehoa mutustaa rauhallisesti rehua omassa karsinassaan, kun kotiteurastaja **Ahvo Röpelinen** saapuu.

Isäntä **Martti Arponen** siirtää sujuvasti ensin teurastettavan naudan karsinan laitaan ja pitelee irtoaidalla paikoillaan.

Nopeasti Röpelinen tainnuttaa naudan pulttipistoolilla ja siirtää sen ulos kuorma-autonsa takaosaan. Sitten hän laskee veret Arposen paikalle ajaman traktorin kauhaan. Seuraavaksi vuorossa on jo nylkeminen.

Lyhyessä ajassa elävä hieho on muuttunut ruhoksi, josta riittää Arposen perheelle syötävää pitkäksi aikaa.

”Ollaan totuttu, että omassa lihassa pysytään. Silloin tietää mitä saa”, Martti Arponen sanoo.

Lähiruokaa suoraan omasta navetasta

Aiemmin emolehmäkarjaa ja nyt hiehohotellia pyörittävät Arposet ovat käyttäneet savonlinnalaisen Röpelisen Lihamaisteri-palvelua pitkään.

”Haluamme syödä omaa nautaa niin pitkään kuin niitä kasvatetaan. Mikä on tämän parempaa lähiruokaa”, **Kirsi Arponen** sanoo.

Hänelle on tärkeää, että syötävien eläinten tausta on tiedossa. Lisäksi tuntuu hyvältä, ettei eläintä tarvitse ennen teurastusta kuljettaa lainkaan.

Ennen kuin Röpelinen aloitti palvelunsa vajaa kymmenen vuotta sitten, Arposet ottivat oman karjan lihaa teurastamolta palautuksena. Hätäteurastuksissa turvauduttiin joskus paikalliseen metsästysseuraan, mutta se oli hankalaa.

”Hyvän lihan lähettäminen raatokeräilyyn tuntui turhalta, sairasteurastusten loppu oli tosi huono juttu”, Arponen muistelee.

Suuri osa hätäteurastuksia

Aiemmin muun muassa lihaalan tutkijana toiminut Röpelinen perusti firmansa, kun sairaseläinkuljetukset loppuivat.

Kysyntää riittää ja se on viime vuosina vain kasvanut.

Mies tekee noin 300 kotiteurastusta vuodessa. Valtaosa on nautoja ja noin 40 prosenttia niistä hätätapauksia. Useimmiten kyse on jalkansa teloneesta sonnista tai poikimavaikeuksista.

Yli puolet kotiteurastettavista poistetaan karjasta muuten tai kasvatetaan itselle, kuten Arposilla.

Röpelinen ottaa teurastuksen jälkeen lihat mukaansa ja tekee kahden työntekijän avustuksella niistä asiakkaalle esimerkiksi makkaroita, vakuumipaketteja ja säilykkeitä. Kaikki liha palautuu lähtötilalle.

Internetistä löytyy kaksi muuta kotiteurastuspalvelua. Myös ne sijaitsevat Itä-Suomessa.

”Paras olisi jättää sivutuotteet luontoon”

Sivutuotteet jäävät kotiteurastajan käynnin jälkeen tilalle, joka huolehtii niiden hautaamisesta.

Tämä muuttuu ensi vuonna, jolloin hautaaminen sivutuoteasetuksen muutoksella kielletään pääosassa maata.

Kirsi Arposen mukaan hautaaminen ei ole ollut iso vaiva.

Sivutuotteiden lähettäminen raatokeräilyyn sen sijaan tuntuu hieman liioitellulta.

”Ymmärtäisin paremmin, jos suomalaisista naudoista olisi löytynyt jotakin.”

Röpelisen mielestä nautojen kotiteurastuksen jätteiden kanssa voisi toimia samoin kuin hirvien perkuujätteiden. ”Luonto osaa hävittää jätteet, on aina osannut.”

Luut maistuvat lemmikeille

Arposilla sivutuotteita ei muutamasta vuodessa teurastettavasta naudasta juuri jää.

Yksi kolmesta koirasta pääsee paikalle jo Röpelisen paloitellessa ruhoa. Se nappaa herkkupaloja traktorin kauhasta mukaansa ja siirtyy sivummalle syömään.

Emäntä ottaa kauhasta erilleen kaikki isot luut selkärankaa myöten.

”Vähitellen nuo nakertavat nämä olemattomiin”, hän kertoo ja viittaa kauhan äärellä puuhastelevaan sekä pihalla odottaviin kahteen muuhun koiraan.

Ensi vuoden alkuun mennessä Röpelinen aikoo liittää kalustoonsa murskaimen, joka helpottaa sivutuotteiden hyödyntämistä lemmikkien ruuaksi. Jos sivutuotteita ei jää, mitään ei tarvitse lähettää raatokeräilyyn.

Lemmikittömillä tiloilla murskattu riskiaines on helppo varastoida vaikka pakastimeen odottamaan seuraavaa raatokeräilyä. Röpelisen mukaan riskiaineksen, eli selkäytimen, tiettyjen aivojen osien sekä ohutsuolen yhteispainoksi jää noin parikymmentä kiloa.

Kätevä säilytysmahdollisuus on tärkeä, sillä esimerkiksi Arposten tilalla ei ole tarvittu raatokeräilyä lähes neljään vuoteen.

TERHI TORIKKA

Pippuri-koira käy napsimassa sivutuotteiden joukosta herkkupaloja. Koirille annetaan myös ruhon luut.

ARI NAKARI

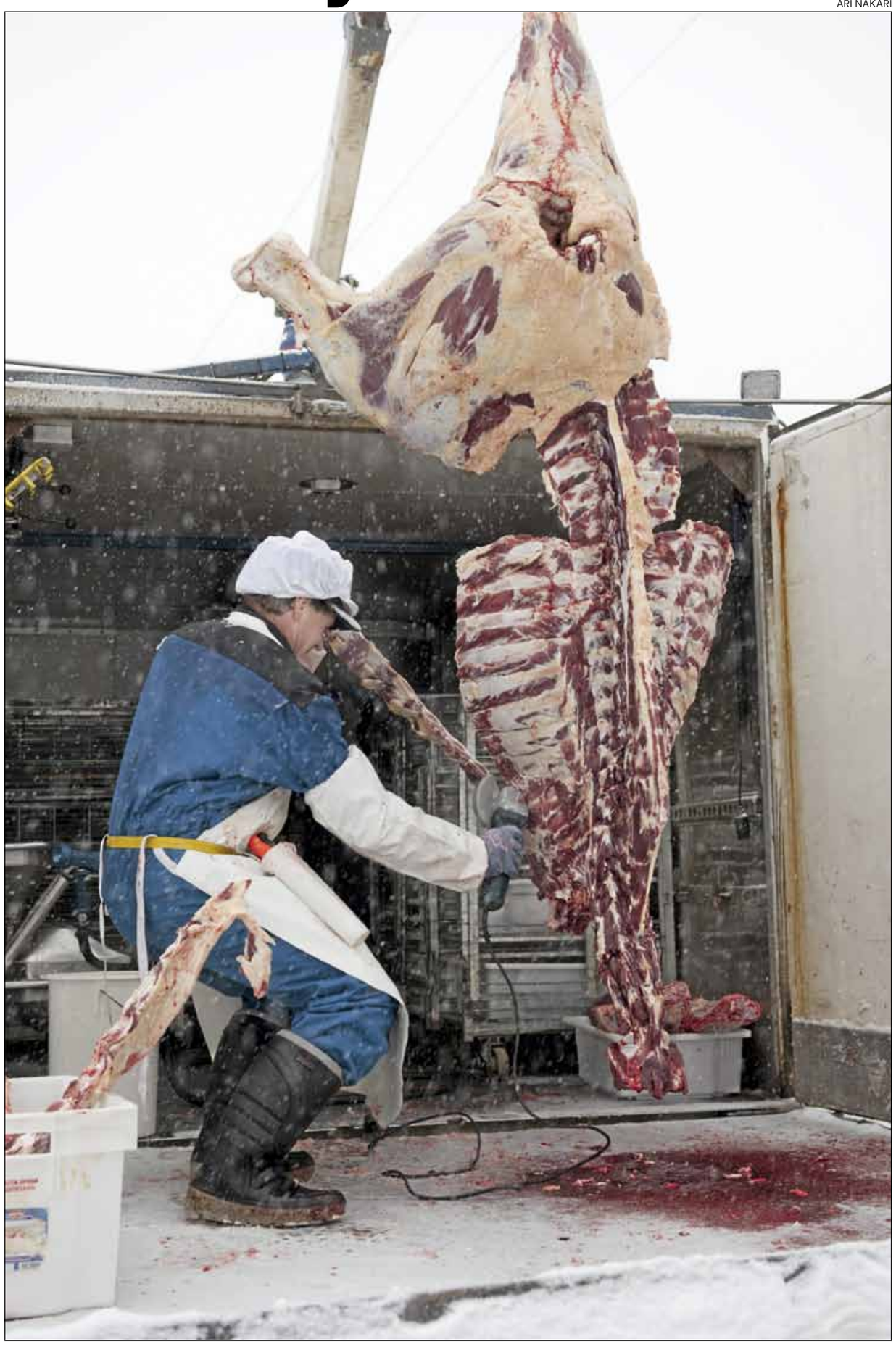

Ahvo Röpelinen läpileikkaa Arposten hiehon ruhon tilalla heti. Lihat hän ottaa mukaansa ja sivutuotteet, kuten kuvassa näkyvä selkäranka, jäävät tilalle.

Voit kommentoida juttua Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehdessä osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi.*

Parasta ravinnevalumien kurissapitäjää etsitään taas

MTK ja WWF Suomi etsivät taas tiloja, joilla estetään tehokkaimmin ravinteiden huuhtoutumista vesistöihin. Itämeren ympäristöystävällisin viljelijä -kisa starttaa nyt neljättä kertaa.

Kisan tavoitteena on välittää tietoa parhaista Itämeri-ystävällisistä käytännöistä ja antaa tunnustusta viljelijöille, jotka ovat edelläkävijöitä varsinkin ravinnevalumia pienentävien menetelmien käytössä.

Suomen kilpailu on osa laajempaa, koko Itämeren alueen kattavaa kilpailua, jonka järjestävät WWF ja Itämeren alueen viljelijöiden ympäristöfoorumi yhdessä eri maiden viljelijäjärjestöjen kanssa.

”Kilpailun avulla haluamme innostaa viljelijöitä valitsemaan sellaisia menetelmiä, jotka vähentävät Itämeren ravinnekuormitusta ja antaa näistä menetelmistä konkreettisia esimerkkejä. Syyllistämisen sijaan tarvitaan hyviä esimerkkejä ja neuvontaa sekä ympäristönsuojeluhengen nostattamista”, suojeluasiantuntija **Elina Erkkilä** WWF Suomesta sanoo.

Hänen mukaansa isojen innovaatioiden lisäksi tärkeitä ovat yksinkertaiset toimet, joita viljelijöiden eri puolilla Itämeren aluetta on helppo ottaa käyttöön.

”Hyviä käytäntöjä löytyy niin tavanomaisilta tiloilta kuin luomutiloilta. Haluammekin kannustaa kaikkia ympäristöystävällisiä tuottajia jakamaan ja näyttämään vastuullisia ratkaisujaan”, ympäristöjohtaja **Liisa Pietola** MTK:sta sanoo.

Jokaisesta yhdeksästä Itämeren maasta valitaan kansallinen voittaja, joka saa tuhannen euron palkintosumman. Suomen kansallinen voittaja palkitaan lisäksi koko perheen virkistyslomalla.

Kansallisten voittajien joukosta valitaan koko kilpailun voittaja, joka palkitaan 10 000 eurolla.

Suomen voittaja julkistetaan 29. toukokuuta 2013.

Viimeksi kilpailun voitti puolalainen **Marian Rak**, joka on muun muassa rakentanut tilalleen laskeutusaltaita ja tulvaniittyjä, perustanut suojavyöhykkeitä ja istuttanut puita peltoaukeiden väliin.

Suomen kilpailun voittaja oli viime vuonna **Toni** ja **Mari Haapakosken** omistama Koivurinteen tila. Voiton ratkaisi tilan tehokas ravinteiden kierrätys. Se oli erillisteema Suomen osakilpailussa.

Vuonna 2009 koko kisan voittivat suomalaiset **Katariina Vapola** ja **Jyrki Ankelo**.

2010 kisan voittivat ruotsalaiset **Håkan** ja **Teri Lee Eriksson**. Suomen voittaja oli **Teppo Heikkilä** Loimaalta.

SATU LEHTONEN

Palkintokriteerit ja hakulomakkeet löytyvät osoitteista www.wwf.fi ja www.mtk.fi. Hakemusten viimeinen jättöpäivä on 30. huhtikuuta 2013. Viljelijät voivat ilmoittautua kilpailuun itse tai viljelijäjärjestöt voivat ehdottaa heitä.

KIMMO HAIMI

Jyrki Ankelon ja Katariina Vapolan luomunautatila on kunnostautunut muun muassa kosteikkorakentamisessa. Vuonna 2009 kosteikko oli vasta valmistumassa. Tila nappasi voiton koko Itämeren alueen ympäristökisassa.

Brasiliassa vaaraton bse-muunnos, Japani lopetti tuonnin

Brasiliassa on ulkomaisten uutistoimistojen mukaan tavattu hullun lehmän taudin (bse) muunnos.

Tämä ”epätyypillinen bse-muoto” tavattiin jo vuonna 2010 naudalla, joka kuoli 13-vuotiaana maan eteläisessä osavaltiossa, Paranassa. Se ei Brasilian eläinterveysviranomaisten mukaan sairastanut hullun lehmän tautia eikä kuollut siihen, mutta silti viranomaiset salasivat tiedon.

Japani päätti viime viikon lopulla jäädyttää kaiken naudanlihan tuonnin Brasiliasta. Myös Venäjä harkitsi uutistoimisto Reutersin mukaan perjantaina tuontikieltoa.

Brasilia on maailman suurin naudanlihan viejä. Venäjä taas ostaa viidenneksen sen viemästä naudasta, kertoo Bloomberg, joka myös uutisoi tapauksesta.

Reutersin uutisessa todetaan, että ongelma juontaa osaksi terminologiaan. Bse-taudin taustalla on yksi prioni-valkuaisaineen muutos. Muutkin prionimuunnokset luokitellaan kansainvälisesti ”epätyypilliseksi bse:ksi”, vaikka eläin ei sairastuisi itse tautiin.

Kansainvälinen eläintautijärjestö OIE ei ole muuttanut Brasilian tautiluokitusta tapauksen vuoksi, mikä puoltaa Brasilian viranomaisten päätöstä jättää asia tiedottamatta, kertoo puolestaan eteläamerikkalaista lihantuotantoa seuraava Meat Trade News Daily -verkkosivusto.

MT

USA yrittää suitsia salmonellaa

Yhdysvaltain maatalousministeriö (Usda) on julkistanut suunnitelman, jonka tavoitteena on maan elintarviketurvallisuuden parantaminen ja eläinperäisten tautien ehkäiseminen.

Suunnitelmat sisältävät uusia vaatimuksia erityisesti siipikarjanlihaa käsitteleville yrityksille. Niiden on varauduttava aiempaa tehokkaammin muun muassa salmonellan varalle.

Yritykset määrätään ottamaan käsittelemistään lihaeristä nykyistä suurempia näytteitä laboratorioanalyysejä varten. Näytteitä pitää jatkossa ottaa myös esimerkiksi eläinten rehuksi jauhettavista eläimen osista.

Laboratorioanalyysien avulla viranomaiset pyrkivät kehittämään aiempaa tehokkaampia torjuntakeinoja eläinperäisiä tauteja vastaan.

Elintarviketurvallisuutta on Yhdysvalloissa pyritty määrätietoisesti parantamaan presidentti **Barack Obaman** kaudella, kertoo elintarviketeollisuudesta uutisoiva Perishable News -verkkolehti.

Obaman kaudella Usdan alaisuudessa toimivat elintarviketurvallisuusviranomaiset ovat tehneet uudistuksia, joiden tavoitteena on ollut elintarvikehuollon turvaaminen ja elintarvikeperäisten tautien leviämisen estäminen. Myös kuluttajien tietämystä syömästään ruuasta on istuvan presidentin kaudella pyritty parantamaan.

Salmonella on Yhdysvalloissa merkittävä eläinperäinen taudinaiheuttaja. Siihen sairastuu Yhdysvaltain terveysviranomaisten arvion mukaan joka vuosi noin 42 000 yhdysvaltalaista.

JUHANI REKU